

**Mobilitat entre la Conca de Barberà
i el Garraf (Vilanova i la Geltrú,
segles XIX-XX)**

Josep M. Grau i Pujol

Mobilitat entre la Conca de Barberà i el Garraf (Vilanova i la Geltrú, segles XIX-XX)

Josep M. **Grau i Pujol**
*fgraupuig@telefonica.net

Resum: Estudi dels moviments migratoris d'una comarca rural d'interior vers una ciutat de la costa catalana a través de quatre padrons d'habitants entre 1824-1920.

Paraules clau: migracions, Conca de Barberà, Garraf.

Vilanova i la Geltrú el 1799 tenia 7.610 habitants¹, amb un creixement econòmic i demogràfic vinculat amb el comerç americà, en especial l'exportació de vins i aiguardents produïts al litoral i interior penedesenc, la qual cosa possibilità la implantació de comerciants, boters i patrons de vaixells², aquesta internacionalització de la seva economia també explica els moviments migratoris, tant de sortida com d'entrada, les fonts per estudiar-los són diverses, des dels llibres sacramentals, fins als padrons municipals, però aquests darrers no es creen fins el primer terç del segle XIX. A Vilanova el més antic amb la consignació de l'origen dels residents, data de l'any 1824 i es conserva en el fons municipal a l'Arxiu Comarcal del Garraf.

Hem buidat les dades d'aquest padró referides als emigrants de la Conca de Barberà, en total anotem 21 individus, els dos factors principals a destacar són la geografia i el volum demogràfic de les poblacions d'origen, a la Baixa Segarra sobresurt en nombre, la vila de Santa Coloma de Queralt, amb més de la meitat del total del contingent migratori, segueixen en menor mesura Aguiló, Sant Magí i Santa Perpètua de Gaià. La Conca vitícola l'encapçala Montblanc, seguit de Sarra i l'Espluga de Francolí, precisament d'aquesta darrera població es documenta a Vilanova l'any 1852 la presència de veremadors, tot i tractar-se inicialment d'una migració temporal i estacional, hom hi podria establir contactes per a un futur establiment definitiu³.

Geografia dels emigrants originaris de la Conca de Barberà a Vilanova i la Geltrú (1824)

- Aguiló: 1
- L'Espluga de Francolí: 1

Plaça de la Vila, de Vilanova i la Geltrú
(Arxiu Comarcal del Garraf. Fons fotogràfic municipal).

- Montblanc: 5
- Sant Magí de Rocamora: 1
- Santa Coloma de Queralt: 11
- Santa Perpètua de Gaià: 1
- Sarral: 1
- Total: 21 (12 homes i 9 dones)

Un altre element d'anàlisi, és la cronologia de l'arribada dels forasters a Vilanova, els períodes que hem establert van en funció de la conjuntura, sigui per crisi de subsistències, per l'afectació bèl·lica o per la renovació política del Trienni Constitucional.

La Guerra Gran (1793-1795), provocà dificultats en el comerç marítim, perjudicant l'exportació d'aiguardsents, la posterior Guerra del Francès (1808-1814), motivà una mobilitat de la població civil que cercava refugi de les tropes invasores gales, i Vilanova fou un centre que aplegà als que fugien de Barcelona i de Tarragona. Albert Virella calcula que el nombre de refugiats a la capital del Garraf fou d'unes 500 persones⁴, a més, a causa del setge de Tarragona, el maig de l'any 1811, des de l'hospital d'aquesta darrera ciutat es traslladaren 3.418 ferits per via marítima als establiments sanitaris

de Vilanova, Sitges i Mallorca, però també en sentit contrari es donà el cas de vilanovins que s'expatriaren a Mallorca o a altres indrets de Catalunya, fins i tot a Amèrica. El Trienni Liberal també és un període conflictiu, Ramon Arnabat Mata esmenta aixecaments reialistes el 1822 al Camp de Tarragona i la Conca de Barberà, on cal esmentar enfrontaments a Santa Coloma de Queralt⁵. Aquest historiador documenta una desestructuració de la manufactura tradicional (artesans) i una crisi vitivinícola, circumstàncies que expulsarien mà d'obra a la recerca de treball.

Anys d'arribada a Vilanova i la Geltrú dels emigrants de la Conca de Barberà segons el padró de 1824

-1784-1799:	9
-1800-1807:	5
-1808-1814:	1
-1815-1819:	4
-1820-1823:	1
-No consta:	1
Total:	21

El mercat laboral on s'ocupen els nostres emigrants és divers, es reparteix entre els sectors primari i el terciari, amb una minsa presència del secundari, així en el primer, sols hi trobem a dos jornalers (un colomí i un de Santa Pepètua), un pagès d'Aguiló i dos pastors de Santa Coloma; en el darrer sector a dos comerciants, un de roba de Montblanc, i un altre de Serral, un carnisser i una minyona, els dos de Santa Coloma, la darrera servia a casa d'un sabater. De menestrals solament hi ha un vidrier colomí, que arriba durant el Trienni Liberal i dos mestres de cases de la nissaga dels Tomàs, d'origen cerverí, però amb ramificacions familiars a Santa Coloma i Montblanc⁶.

La presència de conyuencs al Baix Gaià en la primera meitat del segle XIX, concretament a Torredembarra, era minsa, tan sols localitzem un ferrer espluguï arribat el 1821 i un teixidor vimbodinc desplaçat el 1833⁷.

Distribució professional dels emigrants de la Conca de Barberà a Vilanova i la Geltrú (1824)

<i>Sector Primari (5)</i>	
<i>Agricultura i ramaderia</i>	
-Jornaler:	2
-Pagès:	1
-Pastor:	2

Centre d'Estudis de la Conca de Barberà

Rambla principal de Vilanova i la Geltrú
(Arxiu Comarcal del Garraf. Fons fotogràfic municipal).

Un convoi de ferrocarril al seu pas per l'Espluga de Francolí
(Arxiu del Museu de la Vida Rural. Fons Cal Biel).

*Sector Secundari (3)**Vidre*

-Vidrier: 1

Construcció:

-Mestre de cases: 2

*Sector Terciari (4)**Comerç*

-Comerciant: 2

-Carnisser: 1

Servei Domèstic

-Minyona: 1

Total: 12

Per conèixer la posició social de les dones emigrades a Vilanova hem cercat els oficis dels seus esposos, quan aquestes estaven casades, sigui amb algun altre nouvingut o amb un autòcton. De les tres conques emparellades, una montblanquina ho és amb un artesà vilanoví, una convilatana seva amb un empleat de rendes de Calaf (Anoia) i una espluguina amb un carnisser vendrellenc.

Distribució professional dels esposos de les emigrants de la Conca de Barberà a Vilanova i la Geltrú (1824)

Sector Secundari (1)

-Ferrer: 1

Sector Terciari (2)

-Carnisser: 1

-Empleat de rendes: 1

Total: 3

Vídues: 3

Segons Casimir Martí, Vilanova el 1860 tenia 12.227 habitants i el 1875, aquesta xifra pujaria a 13.152 ànimes, amb un augment del 7,58 %, motivat no sols pel creixement vegetatiu, sinó per la vinguda d'immigrants, el 1881 el contingent poblacional encara s'elevava fins a 15.029 persones⁸

En un segon padró de cinquanta anys després (1873), es duplica la presència de conques, hi destaquen tres viles, l'Espluga, Montblanc i Santa Perpètua, totes juntes agrupen prop del 60 % del total, la raó de tal concentració rau en tractar-se de diverses famílies extenses, és el cas de l'espluguina Quadrat-Cullerer, que són sis membres; el 1859 arriba Josep Quadrat que treballarà de conserge, i el 1867 ho fa el seu germà Antoni, pagès, amb la seva muller i tres fills. També esmentar a la nissaga Llenes de Santa Perpètua, amb set

components. A Montblanc es repeteixen els cognoms Bertran i Queralt, senyal d'un possible parentiu.

Geografia dels emigrants originaris de la Conca de Barberà a Vilanova i la Geltrú el 1873

-Conesa: 1
 -L'Espluga de Francolí: 9
 -Montblanc: 9
 -Les Piles: 2
 -Santa Coloma de Queralt: 3
 -Santa Perpètua de Gaià: 9
 -Sarral: 7
 -Savallà del Comtat: 2
 -Vallfogona de Riucorb: 1
 -Vilaverd: 2
 -Vimbodí: 2
 Total: 47 (24 homes i 23 dones).

Una dada interessant que ens facilita la font és l'edat de vinguda dels conguents al Garraf, tret d'un 19 % dels casos on no hi consta, de la resta podem concloure que es tracta d'emigrants joves, un 47 % tenen menys de 25 anys i els més petits arriben amb la seva família, per altra banda la resta són aptes per treballar i integrar-se en el món laboral.

Edat d'arribada dels emigrants de la Conca de Barberà a Vilanova i la Geltrú segons el padró de 1873

-0-5: 2
 -6-10: 5
 -11-15: 6
 -16-20: 6
 -21-25: 3
 -26-30: 4
 -31-35: 2
 -36-40: 6
 +41: 4
 No hi consta: 9
 Total: 47

La primera guerra carlina (1833-1840) sembla que no incidí en l'emigració a Vilanova, tan sols trobem a dos individus arribats en aquest període, a més en la segona carlinada (1846-1849) únicament n'hi ha cinc, el gruix migratori es concentra entre 1850-1871, com a esdeveniments polítics remarcables hi

ha la revolució de 1868 i la tercera guerra carlina (1872-1876), si bé aquesta darrera tampoc implica la vinguda de conquencs.

Anys de vinguda dels emigrants de la Conca de Barberà a Vilanova i la Geltrú segons el padró de 1873

-Abans 1832:	3
-1833-1840:	2
-1841-1849:	5
-1850-1867:	15
-1868-1871:	12
-1872-1873:	1
-No hi consta:	9
-Total:	47

L'ocupació dels conquencs a Vilanova el 1873 es reparteix principalment entre el sector terciari i primari, en el darrer hi ha quatre pagesos (un de Conesa, un de Vallfogona, un altre de Sarral i un de Vimbodí); de jornalers n'hi ha cinc de registrats, tres de montblanquins, un de Santa Perpètua i un de Savallà (que treballava en un mas), a més cal deixar constància d'un bracer de Reus que té una filla petita a Vimbodí, senyal que va residir en aquesta darrera vila un temps. En la denominació de jornalier també és possible que a banda de l'agricultura, algun treballador es dediqués a la indústria, Casimir Martí exposa que entre 1875-1901 a Vilanova hi funcionaven vuit fàbriques tèxtils. En el tercer sector hi apareixen quatre criades (tres de les Piles i una de l'Espluga), un botiguer montblanquí, un forner espluguí, un conserge també espluguí que arriba el 1859, el qual posteriorment (1867), crida a un germà pagès, casat i amb tres fills. En el transport, hi figura un carreter de les Piles i en la neteja pública, un escombriaire de Santa Coloma. En el sector secundari sobresurten un esmolet i un constructor de carros, ambdós de Sarral, dos sabaters del mateix llinatge (Bertran) i un fogonaire, els tres darrers de Montblanc, l'últim podria dedicar-se a alimentar la caldera d'una màquina de vapor del tèxtil.

Distribució professional dels emigrants de la Conca de Barberà a Vilanova i la Geltrú el 1873

<i>Sector Primari (9)</i>
-Pagès: 4
-Jornaler: 5
<i>Sector Secundari (5)</i>
-Constructor carros: 1
-Esmolet: 1
-Fogoner: 1

-Sabater: 2
Sector Terciari (9)
Comerç
 -Botiguer: 1
 -Forner: 1
Transport
 -Carreter: 1
Servei domèstic
 -Minyona: 4
Altres
 -Conserge: 1
 -Escombriaire: 1
 Total: 23

Sobre els oficis dels marits de les emigrants conquenques el 1873, disposem de poques referències, tan sols s'esmenten a dos pagesos, un de l'Espluga (la seva muller també ho era), un hortolà i un esmolet de Martorell (Baix Llobregat). En l'altra banda, respecte les mullers dels homes emigrants el mateix any, comentar que a banda de l'espluguina ja esmentada anteriorment, localitzem a una dona d'Albinyana (casada amb un fogoner montblanquí) i una de Castellví de la Marca (mullerada amb un pagès sarralenc).

El 1910 a Vilanova es compten 11.791 habitants, la xifra d'emigrants de la Conca de Barberà és de prop d'una trentena, inferior a la de 1873. Un factor a tenir en compte és l'arribada del ferrocarril el 1881, si mirem les poblacions, un 86 % pertanyen a la Conca estricta, és a dir el pes de la Baixa Segarra davalla considerablement, precisament és una zona sense connexions per tren. Les viles amb un major nombre d'emigrants són Montblanc, Solivella, Vimbodí, Pira i l'Espluga, per aquest ordre, totes vitivinícoles.

Geografia dels emigrants originaris de la Conca de Barberà a Vilanova i la Geltrú el 1910

-Blancafort: 1
 -Conesa: 1
 -L'Espluga de Francolí: 3
 -Forès: 1
 -Montblanc: 6
 -Pira: 4
 -Santa Coloma de Queralt: 1
 -Sarral: 1
 -Solivella: 5
 -Vallfogona de Riucorb: 1
 -Vimbodí: 5
 Total: 29 (17 homes i 12 dones).

En relació a les edats, el padró de 1910 segueix la mateixa tendència de l'anterior, els desplaçats de la Conca són joves, així un 30 % tenen menys de vint anys i un 40 % són de la franja entre 21-35 anys, els majors de quaranta anys, únicament representen un 13 %. Solament hi ha tres famílies amb més de dos membres nats a la Conca, un comerciant de Montblanc, amb tres integrants conquencs, un jornaler blancafortí amb dos fills, i una vimbodinenca amb altres dos descendents.

Edat d'arribada dels emigrants de la Conca de Barberà a Vilanova i la Geltrú segons el padró de 1910

-0-5:	3
-6-10:	0
-11-15:	4
-16-20:	2
-21-25:	6
-26-30:	4
-31-35:	1
-36-40:	2
+41:	4
-No hi consta:	3
Total:	29

Atenent la temporalitat de la migració a Vilanova, com per exemple en el cas dels jornalers, pagesos, minyones i soldats, la majoria de conquencs es desplacen a aquesta ciutat en els darrers onze anys de la redacció del padró (62%), que precisament coincideix amb la immediata crisi de la Guerra de Cuba (1895-1898) i les conseqüències de la fil·loxera, arribada a la Conca el 1892.

Cronologia d'arribada dels emigrants de la Conca de Barberà a Vilanova i la Geltrú segons el padró de 1910

-Abans de 1872:	1
-1877-1892:	4
-1892-1898:	1
-1899-1910:	18
-No hi consta:	5
Total:	29

La majoria de nouvinguts a Vilanova procedents de la Conca el 1910 s'engloben en el sector terciari (60%), amb una tipologia d'ocupacions diversa. En disposar la ciutat de quarter militar hi ha l'estada temporal de quatre soldats d'entre 21 i 22 anys (dos de Pira, un de Montblanc i un de Vimbodí), que

Passeig marítim de Vilanova i la Geltrú.
(Arxiu Comarcal del Garraf. Fons fotogràfic municipal)

el registre considera com a transeünts, s'entèn que un cop finalitzat el servei obligatori retornarien al seu lloc d'origen. Aquesta residència forçada podria facilitar contactes per a familiars i convilatans seus per venir a treballar a Vilanova. En l'àmbit eclesiàstic apareix una monja espluguina, de l'orde de Sant Vicenç de Paül, en el comerç un jove dependent de Vimbodí, un comerciant de Montblanc (Joan Santromà), casat i amb dos fills de la mateixa vila ducal; de criades en comptabilitzem dues, una de Conesa que servia a una família de propietaris i una de Forès a casa d'un comerciant vilanoví. El sector primari el representen tres jornalers, un de Blancafort, amb dos fills nats a Solivella, un de Pira i un solivellenc; de pagesos n'hi ha la mateixa xifra, un de Santa Coloma, un de Solivella i un de Vallfogona.

Distribució professional dels emigrants de la Conca de Barberà a Vilanova i la Geltrú el 1910

Sector Primari (6)

-Jornaler: 3

-Pagès: 3

*Sector Terciari (9)**Comerç*

-Comerciant: 1

-Dependent de comerç: 1

Servei domèstic

-Minyona: 2

Església

-Religiosa: 1

Exèrcit

-Soldat: 4

Total: 15

Sobre els esposos de les emigrants de la Conca a Vilanova el 1910, en l'agricultura hi consta una montblanquina casada amb un jornalero de Tarragona i amb els fills nascuts en aquesta capital, i una dona de Pira maridada amb un pagès de Solivella; en la indústria una espluguina aparellada amb un obrer de Pradell de la Teixeta, amb el primer fill nat a Terrassa el 1904; en els serveis una altra dona de l'Espluga està esposada amb un sagristà de la Bisbal del Penedès (un fill seu neix a Vila-rodona), una montblanquina amb un barber de Santa Coloma de Farners (la Selva) i, finalment, una vimbodinenca amb un aguatzil vilanoví. En l'altre gènere, els homes emigrants casats, dos ho fan a la mateixa comarca de procedència (Montblanc i Pira), tres a la d'acollida (dos a Vilanova i un a la Bisbal del Penedès) i un té la muller de Sarrià de Ter (Gironès).

El 1920 la població de Vilanova la formaven 13.720 individus, en una tendència a l'alça en la segona meitat del segle XX, tot el contrari del flux conquec vers aquesta ciutat, que minvava en relació la dècada anterior, el nombre d'emigrants conquecs que residia a la capital del Garraf era de 23, xifra idèntica a la de 1873 i similar a la de 1824. El 1920, novament el pes de les viles per on passava el ferrocarril és majoritari (74%), amb Montblanc, l'Espluga i Vimbodí al capdavant, la influència sobre la Baixa Segarra disminueix, només hi consten dues persones, una de Santa Perpètua i una de Vallespinosa.

Geografia dels emigrants originaris de la Conca de Barberà a Vilanova i la Geltrú el 1920

-Barberà de la Conca: 1

-L'Espluga de Francolí: 5

-Montblanc: 9

-Rocafort de Queralt: 1

-Santa Perpètua de Gaià: 1

-Solivella: 2

-Vallespinosa: 1

Centre d'Estudis de la Conca de Barberà

-Vimbodí: 3
Total: 23 (12 homes i 11 dones)

Les edats dels conques en arribar a Vilanova està molt repartida, amb una sola punta en la franja dels setze a vint anys.

Edat d'arribada dels emigrants de la Conca de Barberà a Vilanova i la Geltrú segons el padró de 1920

-0-5: 3
-6-10: 2
-11-15: 2
-16-20: 7
-21-25: 1
-26-30: 2
-31-35: 1
-36-40: 2
+41: 1
-No hi consta: 2
Total: 23

De manera similar a l'empadronament de 1910, la meitat dels emigrants registrats deu anys més tard (48%) s'havia domiciliat a Vilanova després de la pèrdua de les colònies, es tracta de dues serventes (1908 i 1910), dos comerciants (1905), un cafeter (1905) i un estudiant (1906), entre d'altres.

Cronologia d'arribada dels emigrants de la Conca de Barberà a Vilanova i la Geltrú segons el padró de 1920

-1877-1892: 4
-1893-1898: 1
-1899-1913: 11
-1914-1918: 4
-1919-1920: 1
-No hi consta: 2
Total: 23

Una de les pitjors crisis que impactà a la Conca a final de la centúria fou la plaga de fil·loxera, la seva repercussió es nota en els anys de vinguda, així un 43 % dels emigrants arriben entre 1896 i 1913, en el segle XX l'altre període crític és la produïda per la I Guerra Mundial.

Cronologia de l'arribada dels emigrants de la Conca de Barberà a Vilanova i la Geltrú segons el padró de 1920

-Abans de 1889:	3
-1890-1895:	3
-1896-1913:	10
-1914-1918:	4
-1919-1920:	1
No hi consta:	2
Total:	23

El 1920 la proporció de conyuencs amb ofici declarat, dedicada al sector terciari era del 77 %, percentatge superior al de la dècada anterior, aquí hi trobem a tres comerciants d'una mateixa família montblanquina (Sanromà), tres minyones, una monja, un estudiant, un cafeter i un fogoner que creiem treballaria en el ferrocarril, el sector primari ocupa un 23 % amb tres jornalers.

Distribució professional dels emigrants de la Conca de Barberà a Vilanova i la Geltrú segons el padró de 1920

<i>Sector Primari (3)</i>
-Jornaler: 3
<i>Sector Terciari (10)</i>
-Comerciant: 3
-Cafeter: 1
-Minyona: 3
-Fogoner: 1
-Religiosa: 1
-Estudiant: 1
<i>Total (13)</i>

Sobre la procedència de les esposes dels emigrants, un jornaler montblanquí té la muller de la mateixa vila, és a dir que vénen plegats, un jornaler espluguà arriba casat amb una dona de Prades, un altre jornaler de Santa Perpètua es mullera a Vilanova, un fogoner de l'Espluga amb una vilanovina, un comerciant de Montblanc arriba amb una dona de la Pobla de Cérvoles, però el seu fill nascut a la capital de la Conca, ja escull una sitgetana per parella, senyal d'integració. Entre les diverses dones conyuencs a Vilanova voldríem destacar a Dolors Contijoch Carol, coneguda familiarment com a Lola⁹, esposada amb el contratista local Joaquim Sas (1891-1947), la primera havia nascut a Montblanc el 1898 i el segon era proveïdor habitual de material de construcció de la fàbrica d'alcohol dels Contijoch¹⁰. Tingueren dos fills, Joan i Lolita, el primer fundà a Montblanc l'empresa Sas¹¹.

L'estudi de les migracions a través de diversos padrons d'una mateixa ciutat permet establir comparacions de l'evolució dels fluxos en diferents èpoques, el corrent migratori de la Conca de Barberà en els segles XIX i XX, és dirigit principalment el Camp de Tarragona i les ciutats industrialitzades de l'àrea de Barcelona, en una transferència de població de les àrees rurals a les ciutats. En aquest treball hem presentat l'atracció exercida per Vilanova i la Geltrú al llarg de cent anys, el nombre de conques que escullen aquesta destinació és d'una vintena el 1824 i 1920, una trentena el 1910 i una cinquantena el 1873, la característica principal és la seva temporalitat, segurament Vilanova és un lloc de trànsit per dirigir-se posteriorment a la capital de Catalunya o retornar al lloc d'origen, amb els anys el pes del sector terciari augmentarà. La identificació nominal dels emigrants possibilita la preparació d'altres recerques a nivell local. En les dècades posteriors la presència d'emigrants de la Conca a Vilanova continuarà, així a través de la premsa montblanquina sabem que el desembre de 1934 Àngel Palau, que tenia una fonda a Montblanc s'hi trasllada. Caldrà seguir investigant.

Notes

- 1.- Miquel-Àngel Martínez Rodríguez, "Estudio de una sociedad costera catalana de Antiguo Régimen: Vilanova i la Geltrú en el siglo XVIII", *Pedralbes*, (Barcelona), 5, (1985), p. 191. D'aquest mateix autor disposem del llibre, *La població de Vilanova i la Geltrú en el segle XVIII (estudi demogràfic)*, Vilanova i la Geltrú, 1987.
- 2.- Raimon Soler Becerro, "Vilanova i la Geltrú: Un procés d'industrialització (1830-1913)", *Miscel·lània Penedesenca*, (Vilanova i la Geltrú), 25, (2000), p. 457-488.
- 3.- Albert Virella, "De quan Vilanova i la Geltrú era un empori de vi", *Miscel·lània Penedesenca*, (Vilanova i la Geltrú), 1, (1978), p. 217. Nosaltres iniciarem aquesta recerca sobre les relacions humanes entre la Conca i la capital del Garraf anys enrera amb el treball, "Emigració del Camp de Tarragona i la Conca de Barberà a Vilanova i la Geltrú en el primer terç del segle XIX", *Del Penedès*, (Vilafranca del Penedès), 25, (2011), p. 83-89. En aquesta ocasió hem pogut ajustar les xifres.
- 4.- Albert Virella, *Vilanova i la Geltrú durant la invasió francesa*, Vilanova i la Geltrú, 1998. p. 192. Sobre aquesta mateixa època vegeu la monografia d'Oriol Pi de Cabanyes, *Vilanova i la Geltrú en la guerra del francès: 1808-1814*, Barcelona, 1971.
- 5.- "El Trienni Liberal a Vila-rodona i a l'Alt Camp", *La Resclosa*, (Vila-rodona), 2, (1998), p. 61-81.
- 6.- Sobre aquesta família de constructors originaris de Cervera i establerts a Sarraí, us remetem a l'estudi d'Anna-Isabel Serra Masdú, "Els Tomàs, una nissaga de mestres de cases de finals del segle XVIII", *Bulletí de la Reial Acadèmia Catalana de Belles Arts de Sant Jordi*, (Barcelona), 23-24, (2009-2010), p. 93-102.

- 7.- Vegeu el nostre article, "Immigració del Camp de Tarragona a Torredembarra a mitjans del segle XIX", *Estudis Altafullencs*, (Altafulla), 36, (2012), p. 39-46.
- 8.- *Vilanova i la Geltrú 1850-1975, volum I. Expansió i crisi de la indústria i de la democràcia, 1850-1936*, Vilanova i la Geltrú, 1997, p. 141-142, també és recomanable la consulta del llibre de Jordi Ferrer Pumareta, *El Traç del progrés. Fonaments cartogràfics del procés d'exemple urbà de Vilanova i la Geltrú a la segona meitat del segle XIX*, Vilanova i la Geltrú, 2011.
- 9.- Aquest llinatge ha estat estudiat per Eduard Contijoch Miquel, "La genealogia de la família Contijoch de la Conca de Barberà a través dels llibres sacramentals (1572-2012)", *Podall*, (Montblanc), 2, (2013), p. 247-254.
- 10.- Sobre la fàbrica es pot consultar l'article de Montserrat Cartaña, "SAS, una empresa de tradició centenària", *El Foradot*, (Montblanc), 2, (2000), p. 17-19.

Apèndix Documental

1. Emigrants de la Conca de Barberà a Vilanova i la Geltrú segons el padró d'habitants de 1824

Aguiló

-Joan Prats, pagès, c. ea. 23 (1816).

L'Espluga de Francolí

-Antònia Turmó, ea. 34 (1805), casada amb un carnisser del Vendrell, un fill seu nat a Vilanova, segueix el mateix ofici patern.

Montblanc

-Paula (?) ea. 29 (1817), casada amb un empleat de rendes de Calaf.

-Josepa Castelló, s. ea. 18 (1802).

-Pau Coll, comerciant de roba, c. ea. 32 (1807), la seva esposa era de Barcelona.

-Francesc Ferrer, ea. 20 (1794), casat amb una vilanovina.

-Francesca Jofre, ea. 21 (1809), casada amb un ferrer de Vilanova.

Sant Magí de Rocamora

-Serafina, vídua de Nin, ea. 29 (1793).

Santa Coloma de Queralt

-Magina, (?) v. ea. 20 (1784).

-Josepa, vídua d'Arnavat, arribada a Vilanova el 1806.

-Magí Barba, pastor d'ovelles, ea. 24 (1784), casat a Vilanova.

-Josep Bofarull, jornaler, casat amb una vilanovina, ea. 10 (1794).

-Joan Borràs, carnisser, c. ea. 5 (1799), tenia una filla nascuda a Reus.

-Dionís Comte, c. ea. 27 (1821), "vidriero de cacharros". La seva esposa era de Vilanova.

-Rosa Just, minyona, s. ea. 16 (1818), treballava a casa d'un sabater.

-Joan Piquer, pastor, c. ea. 5 (1784), la seva muller era de Vilanova.

-Pau Tomàs, mestre de cases, ea. 37 (1791).

-Magí Tomàs, mestre de cases, ea. 11 (1791).

-Josepa Vilanova, s. ea. 19 (1816).

Santa Perpètua de Gaià

-Josep Torrents, jornaler, ea. 40 (1804), casat a la Geltrú.

Sarral

-Sebastià Soler, comerciant, ea. 11 (1798), casat amb una vilanovina.

Nota: De Fullea (les Garrigues), trobem a Feliu Roig, vidrier amb botiga, arribat a Vilanova als 30 anys (1806).

Font: Arxiu Comarcal Garraf, Fons Municipal de Vilanova i la Geltrú, sign. 3.830
Abreviatures de tots els apèndixs: s: solter/a; c: casat/da; ea: edat d'arribada a Vilanova (entre parèntesi l'any de vinguda); ?: cognom desconegut. Quan només hi consta l'edat, aquesta correspon a l'any del padró, hi anotem "tenia".

2. Emigrants de la Conca de Barberà a Vilanova i la Geltrú segons el padró d'habitants de 1873

Conesa

-Rosa Vallbona, c. ea. 6 (1823).

L'Espluga de Francolí

-Josep Carreres, forner, ea. 0 (1830).

-Enric Llorac, tenia 11 a.

-Magdalena Martí, minyona, v. tenia 41 a.

-Josep Quadrat Pàmies, conserge, c. ea. 20 (1859).

-Antoni Quadrat Pàmies, pagès, ea. 37 (1867), germà de l'anterior.

-Maria Cullaré, ea. 42 (1870), muller de l'anterior.

-Maria Quadrat Cullerer, ea. 12 (1870), filla dels anteriors.

-Antoni Quadrat Cullerer, ea. 9 (1870), germà de l'anterior.

-Francesca Quadrat Cullerer, ea. 0 (1862), germana de l'anterior.

Montblanc

-Macià Bertran Palau, sabater, v. ea. 26 (1861).

-Ramon Bertran, jornaler, ea. 38 (1848).

-Andreu Bertran Queralt, sabater, ea. 7 (1848).

-Josep Bofarull, fagonista, ea. 9 (1858), casat amb una dona d'Albinyana arribada el 1866.

-Maria Civit, ea. 42 (1857), casada amb un pagès d'Horta de Sant Joan.

-Josepa Miquela Bergadà, c. tenia 25 a.

-Salvador Prats Albareda, jornaler, c. ea. 30 (1853).

-Josep Queralt Mestres, jornaler, ea. 14 (1831).

-Macià Queralt, botiguer, c. ea. 57 (1869).

Les Piles

-Antònia Prous Govern, v. ea. 20 (1849).

-Francesc Prous, v. ea. 18 (1833).

Santa Coloma de Queralt

- Antoni Marimon Flor, escombriaire, ea. 21 (1836).
- Josep Prous Rigual, carreter, c. ea. 34 (1864).
- Francesca Segura, minyona, s. ea. 16 (1870), servia a casa d'un propietari.

Santa Perpètua de Gaià

- Jaume Anglès Aluja, jornaler, c. ea. 29 (1870).
- Antoni Llenes Domingo, ea. 36 (1867).
- Francesca Llenes, tenia 43 a.
- Josepa Llenes, v. tenia 57 a.
- Maria Llenes Toses (?), c. ea. 30 (1853).
- Maria Llenes, s. ea. 14 (1859).
- Rosa Llenes, minyona, ea. 20 (1863).
- Rosa Llenes, minyona, ea. 36 (1853).
- Rosa Serra Gual, ea. 33 (1870), casada amb un hortolà.

Sarrià

- Teresa Ballester, c. tenia 46 a.
- Isidre Ferrer, constructor de carros, v. ea. 46 (1871).
- Francesc Gavarró Veciana, c. tenia 40 a.
- Joan Gavarró Veciana, esmolet, c., ea. 9 (1847), germà de l'anterior.
- Rosa Gavarró, ea. 12 (1855), casada amb un esmolet de Martorell.
- Rosa Gascó, v. tenia 43 a.
- Pere Teixidor Recasens, pagès, ea. 39 (1870), casat amb una dona de Castellví de la Marca.

Savallà del Comtat

- Esperança Bofarull, s. ea. 12 (1872), vivia a la Masia Piular.
- Domènec Bofarull, jornaler, s. ea. 16 (1871), vivia al Mas de Palau.

Vallfogona de Riucorb

- Llorenç Martínez Tudó, pagès, c. ea. 24 (1871).

Vilaverd

- Maria Cartanyà, c. ea. 24 (1849)
- Josepa Cartanyà, s. ea. 13 (1853).

Vimbodí

- Josep Mestres Torrelles, pagès, c. ea. 37 (1870).
- Elvira Pena Castellnou, tenia 5 anys, era filla d'un jornaler de Reus.

Font: Arxiu Comarcal del Garraf, Fons Municipal de Vilanova i la Geltrú, Padró d'habitants de 1873, sig. 3.807.

3. *Emigrants de la Conca a Vilanova i la Geltrú segons el padró d'habitants de 1910*

Blancafort

- Josep Civit Baltà, jornaler, ea. 37 (1903), casat amb una dona de Sarrià de Ter (Teresa Martí). Dos dels seus fills nasqueren a Solivella.
- Conesa

-Maria Fabregat Ferrer, minyona, s. ea. 15 (1907), servia a casa d'una família de propietaris de Cubelles.

L'Espluga de Francolí

-Trinitat Abelló Ferrer, ea. 28 (1907), casada amb un obrer de Pradell de la Teixeta (Josep Cabrer), arribats plegats el mateix any, el seu primer fill neixia a Terrassa el 1904.

-Maria Saperes Sales, ea. 44 (1890), casada amb un sagristà de la Bisbal del Penedès, arribats plegats el mateix any, conviuen amb dos fills, un de 36 anys, escriptor, nascut a Vila-rodona i un altre de 28 anys a Vilanova i la Geltrú.

-Marina Vidal Burgueres, religiosa de les Filles de la Caritat, ea. 21 (1891).

Forès

-Àngela Castellà Busquets, minyona. s. ea. 12 (1894), treballava a casa d'un vidu comerciant de Vilanova (Josep Llopis Roca).

Montblanc

-Àngela Baget Santromà, arribada el 1902, casada amb un barber de Santa Coloma de Farners (Constantí Cubarsí).

-Josep Martí Andreu, soldat, s. ea. 21 (1909), era considerat com a transeünt.

-Rosa Roig Olivella, ea. 45 (1901), casada amb un jornalier de Tarragona (Agustí Jaume Ventura), possiblement un expòsit, tenien tres fills nascuts a Tarragona, el primer tenia 26 anys (treballava com a jornalier).

-Joan Santromà Casanoves, comerciant, ea. 34 (1886), casat amb Josepa Gil Anglès, ea. 33 (1886), de la Pobla de Cérvoles (les Garrigues).

-Joan Santromà Gil, de 26 anys, fill dels anteriors.

-Àngela Santromà Gil, de 30 anys, casada amb Isidre Magrinyà Mercader.

Pira

-Magí Amill Bonastre, soldat, s. ea. 21 (1909), era considerat com a transeünt.

-Raimunda Amill Esplugues, ea. 44 (1901), casada amb un pagès de Solivella.

-Josep Pijoan Capdevila, jornalier, ea. 26 (1880), casat amb una dona vilanovina (Maria Güell Totusaus).

-Josep Sala Cantó, soldat, s. ea. 22 (1909), era considerat com a transeünt.

Santa Coloma de Queralt

-Magí Rosset Vallès, pagès, ea. 19 (1900), casat amb una dona de la Bisbal del Penedès (Dolors Pagès), el seu primer fill el tenien a Vilanova.

Sarral

-Francesc Gavarró Veciana, ea. 11 (1846), la seva muller era de Vilanova i la Geltrú (Josepa Peiró), amb ells hi vivia un fill vilanoví.

Solivella

-Maria Civit Martí, ea. 13 (1903), el seu pare era de Blancafort i la seva mare de Sarrià de Ter (Gironès).

-Josep Civit Martí, ea. 5 (1903), germà de l'anterior.

- Pau Espinac Ferrer, jornaler, tenia 37 anys, casat amb una dona de Tarragona (Remei Domingo Guardiola).
- Antoni Llaurador Iglésies, pagès, ea. 43 (1901), casat amb una dona de Pira (Raimunda A.).
- Santiago Tous Sants, s. 12 a. convivia amb els anteriors com a hoste (es considerava transeünt).

Vallfogona de Riucorb

- Llorenç Martínez Tudó, v. pagès, de 62 anys, convivia amb la seva filla (Anna Martínez Marcè) i el seu gendre, el darrer de Canyelles (Garraf).

Vimbodí

- Ramon Duc Rossell, soldat, s. ea. 22 (1909), es considerava transeünt.
- Antoni Ferrer Puig, ea. 19 (1900), dependent de comerç, vivia a casa d'un comerciant vilanoví (Joan Campins).
- Josepa Torres Pujol, ea. 25 (1907), casada amb un *sereno* de Vilanova i la Geltrú.
- Carme Piulats Torres, ea. 3 (1907), filla de l'anterior.
- Lluís Piulats Torres, ea. 1 (1907), germà de l'anterior.

Font: Arxiu Comarcal del Garraf, Fons municipal Vilanova i la Geltrú, Padró de 1910, sign. 4.014.

4. Emigrants de la Conca a Vilanova i la Geltrú segons el padró d'habitants de 1920

Barberà de la Conca

- Rosa Ardèvol Domènec, minyona, s. ea. 20 (1910), treballava a casa d'un vidu retirat vilanoví de 65 anys (Benet Carbó).

L'Espluga de Francolí

- Maria Gili Capdevila, minyona, s. tenia 16 anys, servia a casa d'un arquitecte de Barcelona (Josep Font Gomà).
- Joan Pere Amigó, jornaler, ea. 37 (1917), casat amb una dona de Prades (Àngela Balcells), arribada el mateix any.
- Mercè Pere Balcells, ea. 4 (1917), filla de l'anterior.
- Josep Silvestre Sans, fogoner, ea. 13 (1900), casat a Vilanova.
- Marina Vidal Burgueres, religiosa a casa de l'Ampar, ea. 19 (1891)

Montblanc

- Àngela Batet Santromà, ea. 17 (1903), casada amb un empleat de Santa Coloma de Farners (Constantí Cubarsí).
- Josep Capdevila Pijoan, jornaler, ea. 26 (1914).
- Virgínia Cendrós Anglès, ea. 8 (1900), muller de l'anterior.
- Josep Capdevila Cendrós, ea. 1 (1916), fill dels anteriors.
- Dolors Contijoch Carol, ea. 30 (1919), casada amb un contractista de Vilanova (Joaquim Sas Prats).

-Josepa Oliva Pinent, minyona. s. ea. 10 (1908), servia a casa d'un propietari.

-Joan Santromà Casanoves, comerciant, ea. 51 (1905), casat amb una dona de la Pobla de Cérvoles (Josepa Gil Anglès).

-Joan Santromà Gil, comerciant, ea. 20 (1905), fill de l'anterior, estava casat amb una dona de Valls (Rosa Altet).

-Ramon Santromà Gil, comerciant, ea. 14 (1900), estava maridat amb una dona de Sitges (Josepa Ventosa).

Rocafort de Queralt

-Dolors Queraltó Segura, s. ea. 0 (1881).

Santa Perpètua de Gaià

-Magí Roset Vallès, jornaler, ea. 16 (1895), casat a Vilanova.

Solivella

-Maria Civit Martí, ea. 18 (1910), convivia amb la seva mare, una vídua de Cervià de les Garrigues.

-Pau Espinac Ferrer, cafeter, v. ea. 34 (1905), el seu gendre (nat a Castellet), també era del mateix ofici.

Vallespinosa

-Pau Anglès Mateu, v. ea. 23 (1880).

Vimbodí

-Carme Pinet Torres, s. tenia 16 a. estava afillada per un jornaler de Vilanova.

-Antoni Roig Puig, s. estudiant, ea. 16 (1906).

-Magí Segura Ferrer, v. jornaler, ea. 40 a. (1880), tenia dos fills a Vilanova.

Font: Arxiu Comarcal del Garraf, Fons municipal Vilanova i la Geltrú, Padró de 1920, sign. 4.015

Nota: Atenent que alguns cognoms conuencs eren poc habituals a Vilanova, és possible que hi hagi algun error d'interpretació dels mateixos en la transcripció feta pels secretaris.

Rebuda: juny 2015.

Valoració: Dr. Xavier Ferré Trill (URV) i Dr. Ramon Arnabat Mata (URV).

Acceptació: agost 2015.